

prima instanță: Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău
judecător: S. Papuha
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
judecători: M. Ciugureanu, I. Cotruță, L. Popova

dosarul nr. 2rac-232/17

DECIZIE

22 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:
președintele ședinței,
judecători

Iulia Sîrcu
Maria Ghervas
Luiza Gafton
Ion Druță
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Societatea cu răspundere limitată “Nalp-Comerț”, prin intermediul avocatul Lazari Constantin,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea cu răspundere limitată “Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală a RM, casată integral hotărârea Judecătoria Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă tardiv

c o n s t a ț ă:

La 29 iulie 2013, SRL “Nalp-Comerț” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Procuraturii Generale a RM cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, conform contractelor de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie 2009 beneficiarul Procuraturii Generale s-a obligat să achite costul lucrărilor îndeplinite pe etape conform procesului verbal de îndeplinire a lucrărilor. Iar conform punctului 5.3 din contracte, este expres prevăzut că neîndeplinirea sau îndeplinirea necompletă a

condițiilor prezentului contract atrage după sine achitarea integrală de către părți a tuturor costurilor și penalităților, rezultată din aceasta în corespundere cu legislația. Toate litigiile apărute în cadrul executării condițiilor contractului se vor soluționa amiabil de către părți ori în caz contrar în instanța de judecată (pct. 5.4 din contract).

Astfel, la 24 aprilie 2013, în adresa Procuraturii Generale a fost expediată scrisoarea nr. 122/13-rec, prin care, SRL "Nalp-Comerț" a solicitat ca beneficiarul să recepționeze lucrările executate la valoarea restantă de 272 928, 42 lei, la obiectul-sediul procuraturii Telenești, în termen de pînă la 14 mai 2013.

Totodată, la scrisoarea menționată, SRL "Nalp-Comerț" a anexat două exemplare ale procesului - verbal de recepționare a lucrărilor executate, comandate de Procuratura Generală, conform solicitărilor din scrisoarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova nr. 31/260 din 20 iunie 2008 și a contractelor de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie 2009.

Precizează că la scrisoarea enunțată nu a primit răspuns.

Astfel, la 11 iulie 2013 SRL "Nalp-Comerț" a înaintat în adresa Procuraturii Generale a Republicii Moldova o somație, înregistrată în aceeași zi, prin care a solicitat, în termen de 7 zile lucrătoare, să-și onoreze obligațiunile contractuale și să achite suma datoriei.

La somația înaintată Procuratura Generală nu a răspuns.

Remarcă că, conform solicitărilor din scrisoarea Procuraturii Generale nr. 31/260 din 20 iunie 2008 întregul volum de lucrări comandate de Procuratura Generală la obiectul "sediul Procuraturii Telenești", a fost executat în valoare totală de 640 094, 97 lei.

În luna mai anul 2011, procurorul raionului Telenești, în prezența responsabilului tehnic al Procuraturii Generale a semnat procesul-verbal de recepție a lucrărilor executate nr. 01/R - 27 din 27 iunie 2011 la o valoare totală de 367 166,55 lei.

Menționează reclamantul că, Procuratura Generală se eschivează de la recepționarea lucrărilor executate la valoarea restantă de 272 928, 42 lei și achitarea sumei datorate, conform contractelor de antrepriză, scrisorii de pretenție nr. 31/260 din 20 iunie 2008 și procesului-verbal de recepționare a lucrărilor executate, însă utilizează obiectul.

Deci, recepționarea a avut loc în condițiile art. 957 alin. (3) Cod Civil.

Indică SRL "Nalp-Comerț" că conform raportului de expertiză judiciară nr. 1173 din 20 iulie 2015, efectuat de către expertul Centrului National de Expertize Judiciare, s-a constatat că tipurile de lucrări executate real de către SRL "Nalp-Comerț" la obiectul - sediul Procuraturii raionului Telenești indicate în procesul verbal de recepție a lucrărilor în sumă de 272 928,4 lei și anume: lucrări de instalare uși de lemn, uși și ferestre din profil PVC, uși din profil aluminiu și reparația la fațade nu sunt incluse în procesul-verbal de recepție a lucrărilor în sumă de 367 166,5 lei. Costul lucrărilor de reparație a sediului procuraturii Telenești conform devizului de cheltuieli, constituie 640 086, 4 lei, costul lucrărilor în sumă 367 166 lei sunt confirmate de către beneficiar și responsabilul tehnic, diferența constituie 272 920 lei.

Cere SRL "Nalp-Comerț" încasarea din contul Procuraturii Generale în

beneficiul său a datoriei în mărime de 272 928,42 lei, cheltuielile pentru taxa de stat în mărime de 8 187,85 lei și cheltuieli de asistentă juridică în mărime de 2 000 lei (f.d. 4-6).

Prin cererea de concretizare a cerințelor din 13 aprilie 2016 SRL “Nalp-Comerț” a solicitat încasarea din contul Procuraturii Generale în beneficiul său a sumei de 272 920 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat, suma de 144 348,54 lei cu titlu de dobândă de întârziere și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat în mărime de 14 518,31 lei, precum și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016 acțiunea SRL “Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost admisă.

S-a încasat din contul Procuraturii Generale a Republicii Moldova în beneficiul SRL “Nalp-Comerț”, suma prejudiciului material pentru lucrările executate de facto și neachitate, în sumă de 272 920 lei, dobânda de întârziere, în sumă de 144 348,54 lei și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat, în mărime de 14 518,31 lei cât și cheltuieli de asistentă juridică, în mărime de 2000 lei, iar în total suma de 433 822, 85 lei (f.d. 145, 149-153).

La 02 iunie 2016 Procuratura Generală a Republicii Moldova, în termenul prevăzut de lege, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de încetare a procesului în temeiul art. 265 lit. b) Codul de Procedură civilă (f.d. 148, 163-164).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală a RM, casată integral hotărârea Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă tardiv (f.d. 200, 201-205).

La 03 mai 2017 SRL “Nalp-Comerț”, prin intermediul avocatului Lazari Constantin, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, solicitând casarea acesteia, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs SRL “Nalp-Comerț”, prin intermediul avocatului Lazari Constantin, a indicat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar probele prezentate.

Mai indică că, între SRL “Nalp-Comerț” și Procuratura Generală au fost încheiate două contracte de antrepriză și anume: - contractul de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2008, în sumă de 495 166,17 lei, pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii raionului Telenești și contractul de antrepriză nr. 31/35 din 20 februarie 2009, în sumă de 399 452 lei, pentru efectuarea lucrărilor de reparație curentă a sediului Procuraturii raionului Telenești.

Conform devizelor de cheltuieli, costul lucrărilor de reparație a sediului Procuraturii raionului Telenești constituie suma de 640 094 lei, iar potrivit contractelor de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2008 și nr. 31/35 din 20 februarie

2009 costul real al lucrărilor de reparație a sediului Procuraturii raionului Telenești efectuate de către SRL "Nalp-Comerț", confirmate și prin Raportul de expertiză nr. 1173 din 20 iulie 2015, efectuate de către expertul Centrului Național de expertize judiciare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova, constituie suma de 640,086 lei. Suma restantă care urmează a fi încasată de la Procuratura Generală a Republicii Moldova în beneficiul său este de 272 920 lei.

Concluzionează recurentul că obiectul prezentei acțiuni, la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL "Nalp-Comerț" împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, rezultă din contractul de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2009, pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii raionului Telenești, suma restantă fiind de 272 920 lei.

Cu referire la prevederile art. 373 Codul de procedură civilă susține recurentul că la examinarea prezentei cauze instanța de apel a încălcat normele de drept procedural ceea ce în consecință a dus la încălcarea principiilor de bază ale procedurii civile.

În ce privește termenul de prescripție la înaintarea acțiunii în judecată, indică recurentul că acesta urma a fi calculat, nu mai devreme de începutul lunii noiembrie 2011, când părțile au semnat ultimul proces-verbal, respectiv cererea de chemare în judecată a fost înaintată de recurent în termenul prescris de lege.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs menționează că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 15 martie 2017.

Cererea de recurs a fost declarată la 03 mai 2017, respectiv recursul se consideră depus în termenul prevăzut de art. 434 Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ prin încheierea din 15 noiembrie 2017 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate

cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Judecând recursul declarat în limitele invocate și pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 și trimiterea pricinii la rejudecare în alt complet de judecată din următoarele motive.

Instanța de recurs reține că, instanța de fond a admis cererea de chemare în judecată, iar instanța de apel a casat-o cu respingerea cererii ca fiind drept tardivă.

Prin prisma art. 6 pct.1 din Convenția Europeană, precum și prin prisma jurisprudenței Curții Europene, dreptul de acces la justiție nu poate fi absolut, el poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cât timp acestea sânt rezonabile și proporționale cu scopul urmărit.

Accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporționalitate între interesul persoanei și scopul legitim urmărit (Guerin contra Franței, 29 iulie 1998, § 37). Totuși, limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept.

Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiției și, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).

Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conținutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit.

Dreptul de acces la o instanță de judecată impune, prin însăși natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp și spațiu, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii).

În jurisprudența sa Curtea Europeană a indicat că, în elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările nu trebuie să restrângă dreptul de acces într-atît, încât să fie atinsă însăși substanța sa.

Prin Hotărîrea nr. 16 din 28 mai 1998 Curtea Constituțională a afirmat că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi.

În conformitate cu pct. 65, 66 din Hotărîrea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003, sub aspect procesual, accesul liber la justiție se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau

juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept.

Curtea a reiterat că, nu este sarcina sa de a substitui instanțele judecătorești naționale în procesul de interpretare a legislației naționale. Le revine, în primul rând, autorităților naționale, îndeosebi instanțelor judecătorești, să soluționeze problemele apărute la interpretarea acesteia. Acest principiu se aplică, în special, interpretării de către instanțele judecătorești a prevederilor cu caracter procedural, cum ar fi termenul de prescripție pentru inițierea acțiunilor judecătorești.

Sarcina Curții se rezumă la stabilirea faptului dacă efectele unei asemenea interpretări sunt compatibile cu Convenția, în general, și cu principiul securității raporturilor juridice garantat de articolul 6, în special (Platakou v. Greece, nr. 38460/97, § 37, ECHR 2001-I).

Astfel, prin prisma legislației naționale, instanța de recurs, urmează să examineze dacă instanțele ierarhic inferioare au aplicat corect legislația ce ține de aplicarea termenului de prescripție.

La caz s-a stabilit că, între Procuratura Generală, în calitate de beneficiar și SRL “Nalp-Comerț” în calitate de antreprenor au fost încheiate contractele de antrepriză nr. 362 din 08 octombrie 2008 în sumă de 495 166, 17 lei pentru efectuare lucrărilor de reparație capitală a sediului Procuraturii Raionului Telenești și nr. 31/35 din 20 februarie 2009 în sumă de 399 452 lei pentru efectuare lucrărilor de reparație curentă a sediului Procuraturii Raionului Telenești. Beneficiarul Procuratura Generală s-a obligat să achite costul lucrărilor îndeplinite pe etape conform procesului verbal de îndeplinire a lucrărilor. Iar conform punctului 5.3 din contracte, este expres prevăzut că neîndeplinirea sau îndeplinirea necompletă a condițiilor prezentului contract atrage după sine achitarea integrală de către părți a tuturor costurilor și penalităților, rezultată din aceasta în corespundere cu legislația. Toate litigiile apărute în cadrul executării condițiilor contractului se vor soluționa amiabil de către părți ori în caz contrar în instanța de judecată (pct. 5.4 din contract).

Astfel, la 24 aprilie 2013, SRL “Nalp-Comerț” a expediat în adresa Procuraturii Generale scrisoarea nr. 122/13-rec, prin care, a solicitat recepționarea lucrărilor executate la valoarea restantă de 272 928, 42 lei, la obiectul- sediul procuraturii Telenești, în termen de pînă la 14 mai 2013, anexând totodată, două exemplare ale procesului - verbal de recepționare a lucrărilor executate.

Precizează că la scrisoarea enunțată nu a primit răspuns.

Drept urmare, la 11 iulie 2013 a înaintat o somație, înregistrată în aceeași zi, prin care a solicita Procuraturii Generale a RM în termen de 7 zile lucrătoare onorarea obligațiilor contractuale și achitarea sumei datorate.

La somația înaintată Procuratura Generală nu a răspuns.

Cererea de chemare în judecată a fost depusă la 29 iulie 2013.

Deci, obiectul acțiunii potrivit cererii de chemare în judecată este încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016 acțiunea SRL “Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

a fost admisă, s-a încasat din contul Procuraturii Generale a Republicii Moldova în beneficiul SRL "Nalp-Comerț", suma prejudiciului material pentru lucrările executate de facto și neachitate, în sumă de 272 920 lei, dobânda de întârziere, în sumă de 144 348,54 lei și cheltuielile de judecată formate din taxa de stat, în mărime de 14 518,31 lei cât și cheltuieli de asistentă juridică, în mărime de 2000 lei, iar în total suma de 433 822, 85 lei.

La 02 iunie 2016 Procuratura Generală a Republicii Moldova, în termenul prevăzut de lege, a contestat cu apel hotărîrea Judecătorei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016, solicitînd admiterea acestuia, casarea integrală a hotărîrii Judecătorei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016, cu emiterea unei noi hotărîri de încetare a procesului în temeiul art. 265 lit. b) Codul de Procedură civilă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, a fost admis apelul declarat de Procuratura Generală a RM, casată integral hotărîrea Judecătorei Râșcani mun. Chișinău din 06 mai 2016 și a fost emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă tardiv.

În acest context instanța de recurs relevă, că instanța de judecată, urmează să aplice termenul de prescripție, potrivit art. 271 din Codul civil, doar la cererea părților, or art. 271 din Codul civil prevede expres că, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Prin urmare, aplicarea termenului de prescripție, urmează să fie aplicat reieșind din principiul disponibilității părților, or, art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă prevede expres că, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Respectiv, potrivit materialelor cauzei, pîrîtul nu a solicitat nici în fond și nici în apel, aplicarea termenului de prescripție, instanța de judecată aplicîndu-l ex officio. Or, instanța nu poate din oficiu să respingă acțiunea ca drept prescrisă.

Mai mult ca atît, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Dacia vs, Republica Moldova, par. 77, a dispus că, instanțele judecătorești naționale au examinat acțiunea, care a avut drept efect pierderea de către compania reclamantă a proprietății sale, înrăutățind astfel situația juridică care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție, ceea ce contravine principiului securității raporturilor juridice.

În concluzie, instanța de recurs, reține, că aplicînd termenul de prescripție, din oficiu, contrar principiului disponibilității părților, instanțele ierarhic inferioare nu au examinat fondul cauzei, ceea ce nu este compatibil cu standardele art. 6 din CEDO.

Luând în considerație cele expuse supra, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție urmează să casaseze decizia instanței de apel cu trimiterea pricinii spre rejudecare, întrucît instanța a aplicat din oficiu termenul de prescripție, ceea ce reprezintă o interpretare eronată a legii materiale.

Eroarea menționată nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de Societatea cu răspundere limitată “Nalp-Comerț”, prin intermediul avocatul Lazari Constantin.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea cu răspundere limitată “Nalp-Comerț” împotriva Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Iulia Sîrcu

judecători

Maria Ghervas

Luiza Gafton

Ion Druță

Galina Stratulat